

Koncept

Strateški okvir

Uneskove konvencije (prvenstveno Uneskova konvencija o zaštiti i unapređenju raznolikosti kulturnih izraza 2005. (ratifikacija RS 2009)

Uneskova preporuka o statusu umetnika 1980.

Povelja o fer kulturi

Program Vlade (mandat), Akcioni plan za sprovođenje Programa Vlade 2023-2026.

Godišnji planovi Vlade

Strateški prioriteti razvoja kulture Republike Srbije 2021-2025. (Zaključak Vlade 6-213/2021-1)

Memorandum o budžetu, fiskalnoj i ekonomskoj politici

Koncept

Regulatorni okvir

Zakon o kulturi (nije usaglašen u svim domenima sa Uneskovom konvencijom 2005)

Zakon o muzejskoj delatnosti

Zakon o filmskom i ostalom audio-vizuelnom nasleđu

Zakon o kulturnim dobrima

Zakon o kulturnom nasleđu

Zakon o arhivskoj građi i arhivskoj delatnosti

Zakon o staroj i retkoj bibliotečkog građi

Zakon o lokalnoj samoupravi

Zakon o budžetskom sistemu

Zakon o planskom sistemu

Zakon o budžetu

Zakon o LS

Koncept

Institucionalni okvir

Registar jedinstvenih poslova JLS (MdULS)

Statut JLS

Pravni akti kojima se definiše rad i procedure JLS

Šta je ekonomski instrument?

pravni akti i odluke koje utiču na ekonomsko ponašanje
ili proizvode određene ekonomske posledice u
kulturi/kreativnom sektoru

Svrha - treba da podstaknu, zaštite i omoguće
ostvarivanje opšteg interesa u kulturi.

Javni, opšti, zajednički

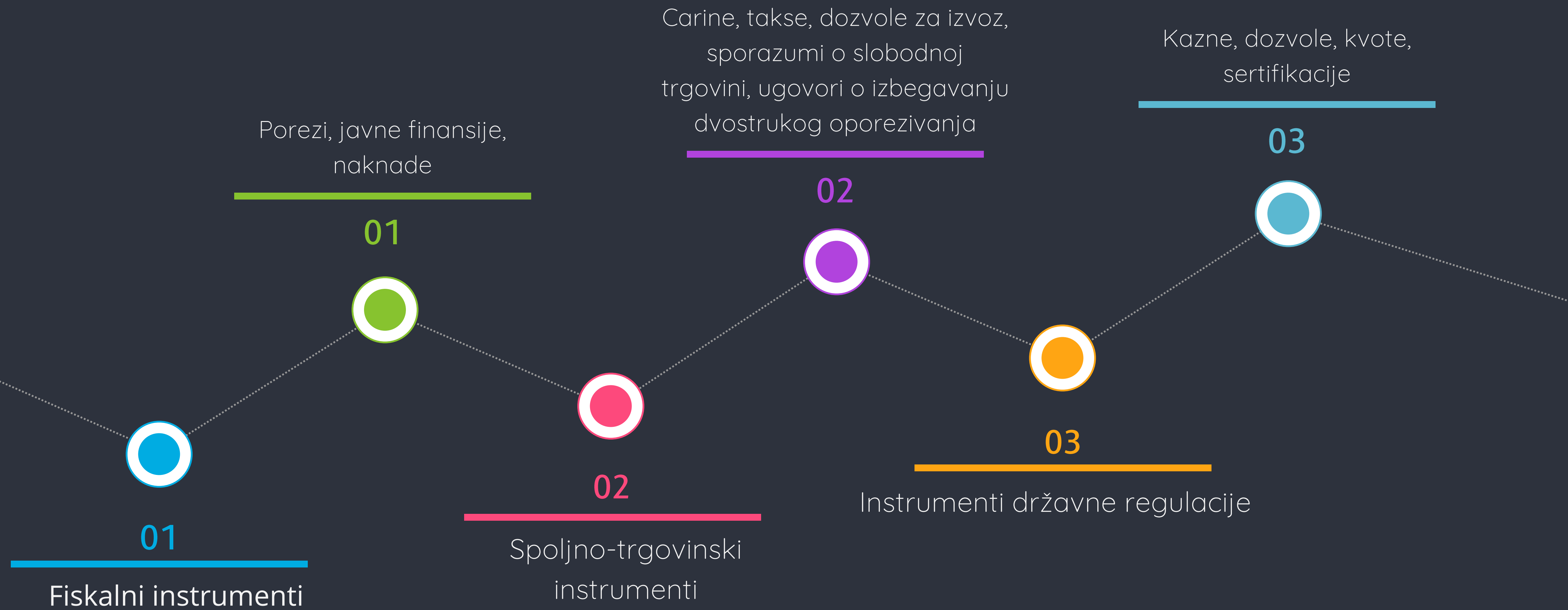
Šta je ekonomska mera?

Mera javne politike jeste skup ključnih i povezanih aktivnosti koje se preduzimaju radi postizanja opšteg ili posebnog cilja, odnosno željenog učinka javne politike (ZoPS)

Različite aktivnosti kojima se ostvaruje konkretna primena izabranog ekonomskog instrumenta.

Svrha: da obezbedi (ekonomsku, kulturnu i ekološku) održivost kreativnog sektora i kulturnu dobrobit svim članovima društva (perspektiva pravičnog i održvog razvoja kreativnog sektora)

Karakteristike

Kakve mogu biti ekonomske mere ?

Stabilizacione vs. razvojne

Podsticajne, destimulativne, afirmativne
("pozitivna diskriminacija")

Kratkoročne vs. dugoročne

Opšte vs. sektorske

Rodno neutralne vs. rodno transformativne

Ekonomске mere u kreativnom sektoru u Srbiji

Republika Srbija - 38 ekonomskih instrumenata i 102 mere (Istraživanje ekonomskih instrumenata u oblasti kreativnog sektora, Mikić 2020).

Centralizovane – više od 70%, decentralizovane oko 30%.

Vrste: fiskalni instrumenti (85%)

3% kreditno monetarni

7% je spoljno-trgovinski

5% instrumenati državne regulacije.

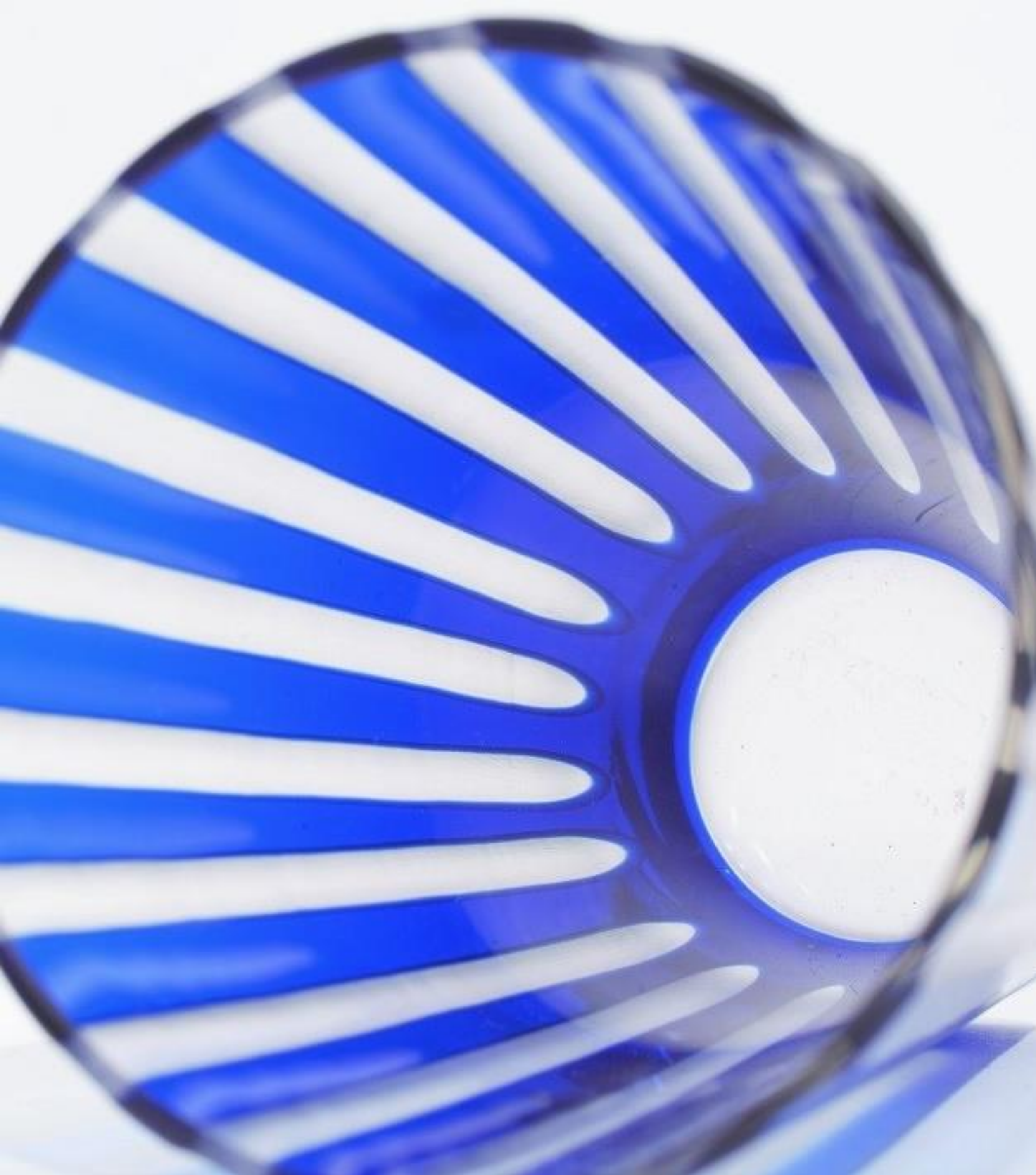
72% su mere u domenu javnih finansija

5% mera je stabilizacionog karaktera

30% je razvojnog karaktera

65% mera neutralno (tzv. “pseudo” ekonomske mere u kulturi)

Karakteristike ekonomike kulturne politike – programiranje kulturnog razvoja, a ne njegovo podsticanje.

Stereotipi i predrasude o ekonomici kulturne politike

Povezuje se sa neoliberalnom ideologijom

Kreativnost i umetničko stvaralaštvo nemaju ekonomsku vrednost

Umetničko stvaralaštvo i kulturni izrazi vrednuju se ekonomskim kriterijumima

To je privatizacija umetnosti kao društvene delatnosti, i insistiranje na onome što je komercijalno i profitno

Komercijalizacija umetnosti i njeno pretvaranje u kreativne industrije

Negativna percepcija povezana sa nizom nepoželjnih pojava - preduzetništvo, tržište, kapital, "prljav" novac, ekonomski imperijalizam, i sl.

Klasičan sistem kreiranja i planiranja ekonomskih mera

Normativno definisan „Drži se ko pijan plota“

Centralizovan – odzgo na dole

Koncept „pelcera“

Običajno pravo „Mi to ne radimo“

Otpor promenama i inovacijama „Ne može“

Експериментални системи креирања и планирања економских мера

Sofisticirane metode regulacije

Bihevijoralni pristup

„Internet ponašanja“ IoB (predviđanje i stimulisanje
društveno prihvatljivog ponašanja)

Data shadow

Participativno

„Test kulture“ – analiza efikasnosti mera javnih politika i
njihove senzitivnosti na zaštitu i unapređenje kulturnih
izraza

Testiranje mera i procena njihovog dejstva
(načelo ekonomičnosti, VfM)

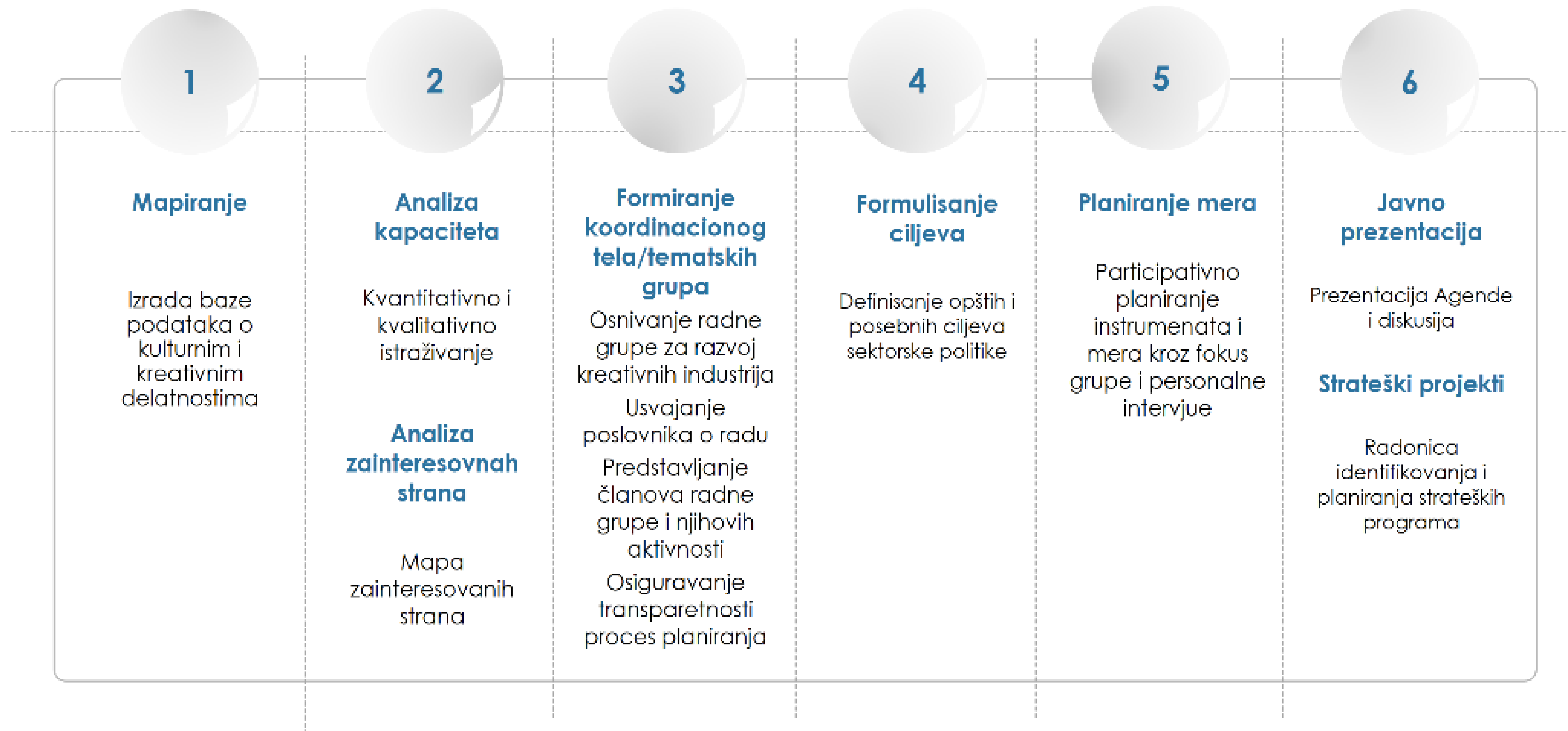

THE
**BEHAVIOURAL
INSIGHTS
TEAM**

In partnership with

Cabinet Office

Načela

Načelo ekonomičnosti

Načelo finansijske održivosti

Načelo relevantnosti i pouzdanosti

Načela participativnosti i transparentnosti

Načelo vremenske određenosti

Načelo pravičnosti

Princip pravičnosti u kreiranju ekonomskih mera

skup normi kojim se uređuju ekonomski odnosi između različitih aktera koji učestvuju u lancu stvaranja, proizvodnje, diseminacije i distribucije kulturnih proizvoda i usluga.

Svrha održivi i pravični ekonomski odnosi među akterima u kreativnom sektoru na njihovu obostranu korist, ali i za širu kulturnu dobrobit zajednice (održivost – resursi, produkcija; pravičnost – distribucija koristi)

Unesco – Konvencija o unapredjenju i promociji kulturnih izraza, član 16.

Oblasti fair prakse u kreativnom sektoru tzv. „pravičan razvoj“

- Dostojanstven rad umetnika i radnika u kreativnom sektoru
- Pristup resursima (naročito ekonomskim) i raznolikim kulturnim izrazima
- Rodna ravnopravnost
- Lokalni razvoj
- Pristup tržištu
- Digitalna jednakost i digitalna etika
- Poštovanje okruženja – zelena umetnost, zelena kreativnost, cirkularna kreativna ekonomija, eko-kreativno preduzetništvo

*Kako prepoznati politike i prakse koje ne omogućavaju
implementaciju
fer prakse i principa pravičnosti*

Da li je ekonomski teret mere jednako raspoređen u odnosu na ekonomsku snagu subjekta?

Da li se procenjuju rezultati mera i troškovi njihovog sprovođenja? Da li se primena mere prouzrokuje razumne troškove ?

Da li se merama poboljšavaju ekonomski uslovi za zaštitu, unapređenje i pristup raznolikim kulturnim izrazima ?

Da li je društveno opravdana distribucija ekonomskih posledica na različite aktere u kulturi?

Da li mere deluju transformativno na rodnu (ekonomsku) nejednakost u kulturi?

Da li su ekonomske mere donete uz ucesce javnosti i zainteresovanih strana u planiranju i donosenju odluka o njima?

Da li su ekonomske mere razumljive i jasne onima na koje se odnose?

Da li su jasni kriterijumi na osnovu kojih se donose i sprovode mere?

Da li se merama ostvaruju dugotrajni efekti/koristi na razvoj kreativnog sektora i/ili kulturno blagostanje građana?

Finansiranje i sufinansiranje opšteg interesa u kulturi

Projekti i progami u kulturi

Tok procesa – odluka, komisija, poslovnik, konkurs, rešenje, ugovor

Šta bi trebalo da se finansira – opšti interes (član 6. ZoK), u praksi se finansiraju delatnosti – član 8. ZoK)

Ograničenje – maksimum iznosa regulisan zakonom o kontroli državne pomoći

Diskreciono finansiranje – 25% od ukupnog budžeta za konkursno finansiranje, po projektu

Pismeno obrazloženje rezultata

Kriterijumi (centralizovani Uredba o kriterijumima) – mogu se razraditi na nivou JLs

Plaćanje doprinosa za samostalne umetnike (kulturni radnici?)

Tok procesa: odlika, javni poziv, prijava umetnika,
utvrđivanje ispunjenosti, rešenje

Ograničenje – preveliki broj kriterijuma za umetnike u
lokalnoj sredini

Finansiranje po osnovu osnivačkih prava

Tok procesa – MoFEP parametri za planiranje, predlog
finansijskog plana, korekcija, finalni plan

Šta se finansira – osnovna i programska delatnost (do
skoro je bila fakultativna)

Finansiranje iz međunarodnih izvora

Finansiranje iz međunarodnih izvora (UNESCO -
Međunarodni fond za kulturnu raznolikost)

Tok procesa: partnerstva

Oblasti – međusektorske, turizam, kultura, LER

SKGO Portal za procenje izvora finansiranja
projekata JLS

DOSTOJANSTVEN RAD UMETNIKA I RADNIKA U KREATIVNOM SEKTORU

Dr Aleksandrija Ajduković, Fakultet za medije i komunikacije
Koordinatorica Grupe za fer praksu, ULUS, 2019-2021.

LOKALNI RAZVOJ

Dragana Tomić Pilipović
osnivačica CDOPa i Rural HUBa u Vrmdži

HVALA!!!

INSTITUT ZA KREATIVNO PREDUZETNIŠTVO I INOVACIJE

www.kreativnaekonomija.com
[FB @kreativnopreduzetnistvo](https://www.facebook.com/kreativnopreduzetnistvo)
office@kreativnaekonomija.com

Fotografije: inicijativa Kreativno staklo
Srbije [Creative Glass Serbia], fotoarhiva IKPI
II F. Stefanović, H. Mikić, M. Bucek, IKPI
Creative Glass tim, pixabay

www.creativeglassserbia.com